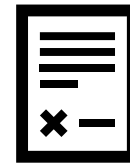

Kritisch denken als schild tegen des- en misinformatie

21 maart 2024, HAN

Naam: Marie-Louise Goudeau, Harrie van der Meer,
Kim Dibbets

Instelling: UU, UvA/HvA, VU

Waarom deze workshop?

Today, I want to help you distinguish (for yourself) between mechanical writing and sophisticated writing. Mechanical writing can be done by people or computers... but computers will be better at it. Sophisticated writing, on the other hand, requires critical thinking skills that language-generation models do not possess.

Wie zijn wij?

Harrie van der Meer

Marie-Louise Goudeau

Kim Dibbets

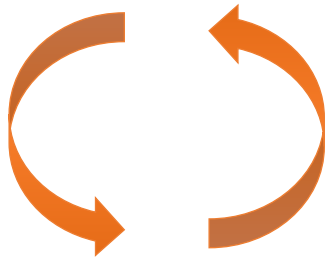
50 seconds

Leer elkaar kennen: wat zijn de overeenkomsten?

Wat is fake news?

Misinformatie:

Desinformatie:

Valse informatie die wordt verspreid, ongeacht de bedoeling om te misleiden. Vaak delen mensen onbedoeld onjuiste informatie. Het is gewoon een term voor elke vorm van verkeerde of valse informatie.

Het willens en wetens verspreiden van valse informatie. Wanneer mensen opzettelijk valse of misleidende informatie delen. Het doel is het beïnvloeden en/of veroorzaken van schade

Als we het over **nepnieuws/fake news** hebben, gaat het over **desinformatie**

Vraag

Hoe goed ben je in het herkennen van mis- en desinformatie?

Vraag

Heb je weleens bijv. een artikel gedeeld/verspreid die achteraf niet waar bleek te zijn?

Programma

Introductie

1. Wat is waarheid?
2. Doelen voor verspreiden des- of misinformatie
3. Strategieën
4. 'Bestrijden' van desinformatie
5. Eigen rol in het informatielandschap

Afsluiting

1. Wat is waarheid?

Wat is waarheid?

3 minuten

1. Wat is waarheid?

Wat is waarheid? Verschillende definities

Van Dale, 2023:

1. “**het ware**; overeenstemming van woorden met feiten: antwoorden **naar waarheid**; iem. de waarheid zeggen waar het op staat; de waarheid ligt in het midden noch het een noch het ander is geheel waar”
2. “**iets dat waar is**”

Juridisch woordenboek, 2023:

“rechtswetenschap - hetgeen in **overeenstemming is met de werkelijkheid** zoals die is of wordt ervaren; **in overeenstemming met het ware**. Bijv. partijen zijn verplicht de voor de beslissing van belang zijnde feiten volledig en naar ~ aan te voeren.”

Wikipedia (EN), 2023:

De eigenschap om **in overeenstemming te zijn met feit of werkelijkheid**. In het dagelijks taalgebruik wordt waarheid doorgaans toegeschreven aan dingen die tot doel hebben de werkelijkheid weer te geven of er anderszins mee corresponderen, zoals overtuigingen, stellingen en declaratieve zinnen.

Wat is waarheid?

1. Wat is waarheid?
2. Wie bepaalt of iets waar is?

Waarheid in wetenschap

Ter beoordeling van het waarheidsgehalte van nieuws en ter rechtvaardiging van beleid wordt de waarheid nog al eens geclaimd door te verwijzen naar 'de wetenschap', maar:

Hoe absoluut is de waarheid in wetenschap?

- Research as inquiry: onderzoek is vragen stellen
- Scholarship as Conversation: wetenschap groeit door dialoog

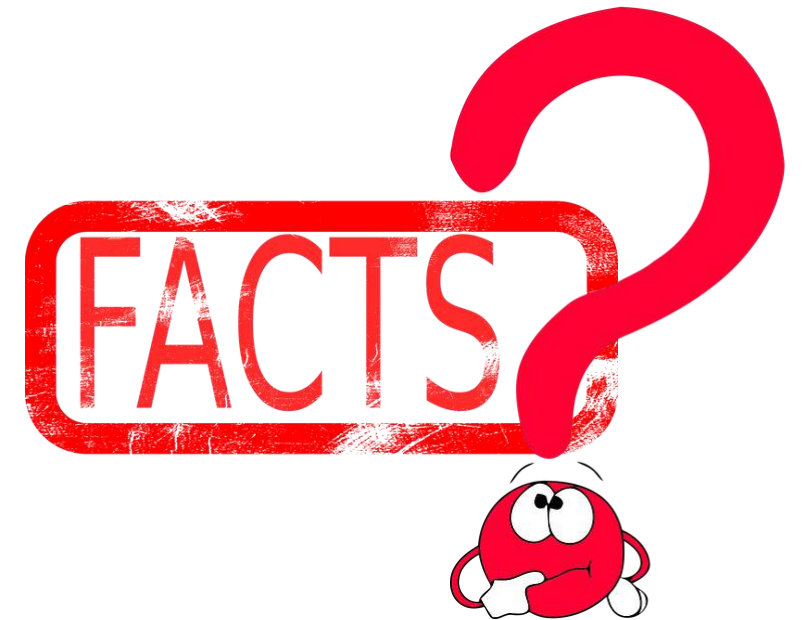
Feiten en meningen

Een **feit** is iets dat bekend is of waarvan bewezen is dat het waar is

“Nederland heeft 12 provincies.”
(De Nederlandse Grondwet, 2023)

Een **mening** of een **oordeel** over iets, niet noodzakelijkerwijs gebaseerd op feiten of bewijsmateriaal.

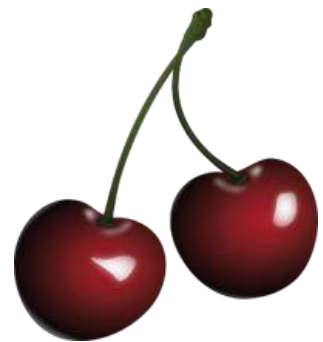
“Provincie Flevoland moet volgebouwd worden met datacenters.”

Valkuilen bij (gebruik van) feiten

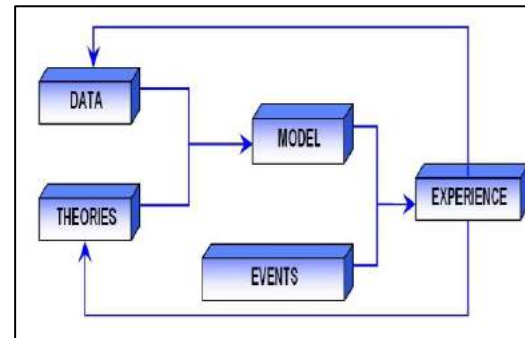
Wanneer je feiten combineert, leidt dat niet automatisch tot nieuwe feiten (maar worden het vaak meningen)

Cherry Picking: discussietactiek waarbij selectief bewijsmateriaal, uitspraken of feiten worden genoemd om een standpunt te verdedigen.

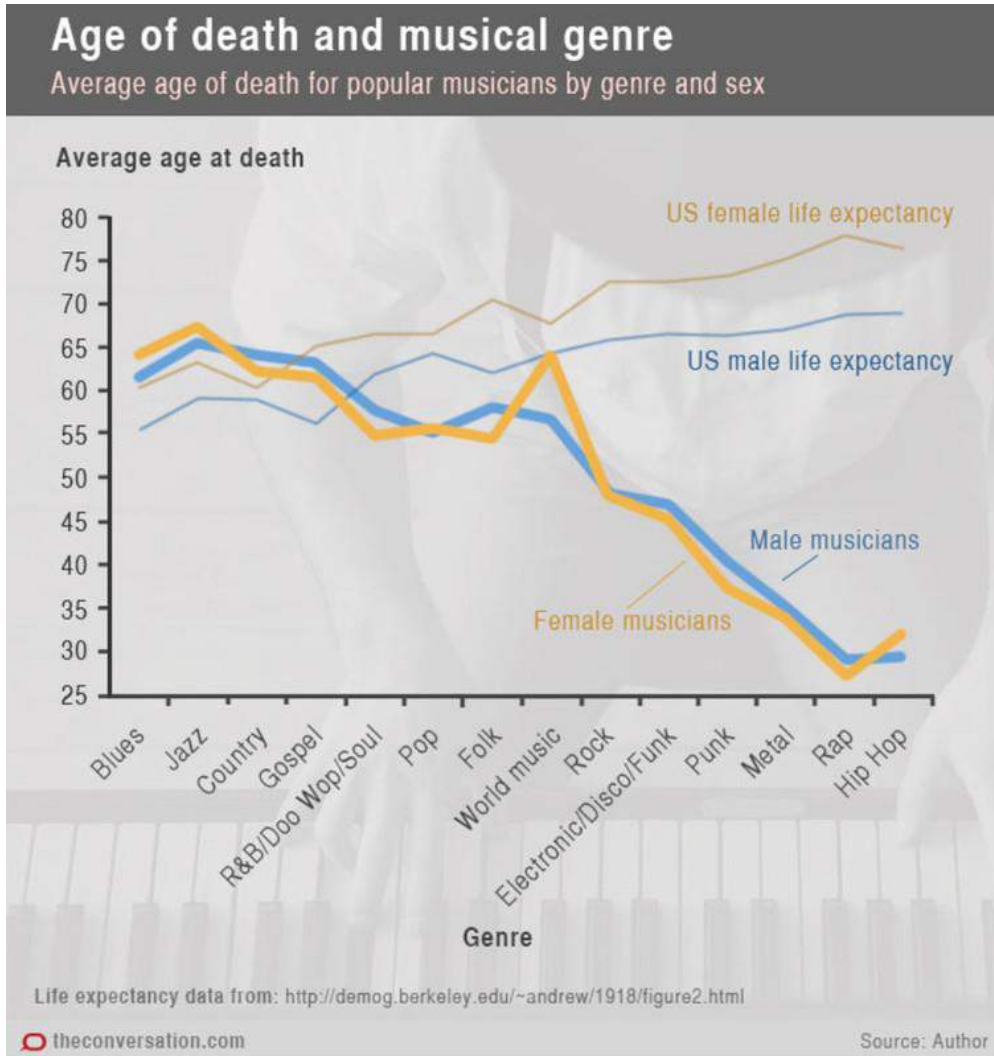

Interpretatie statistieken
“Lies, damned lies, and statistics.”
Overtuigende kracht van cijfers om zwakke argumenten te ondersteunen

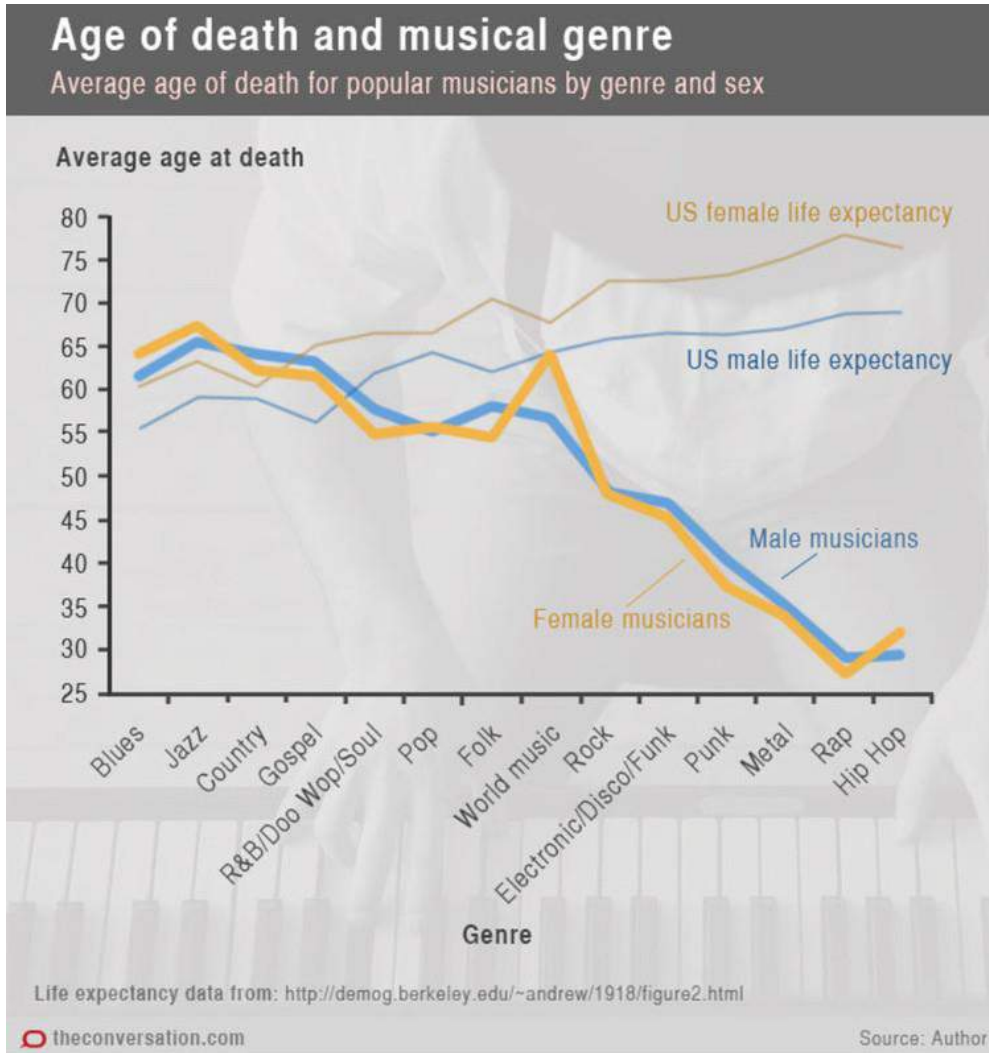

Beperkingen van modellen in wetenschap

Waar of niet waar?

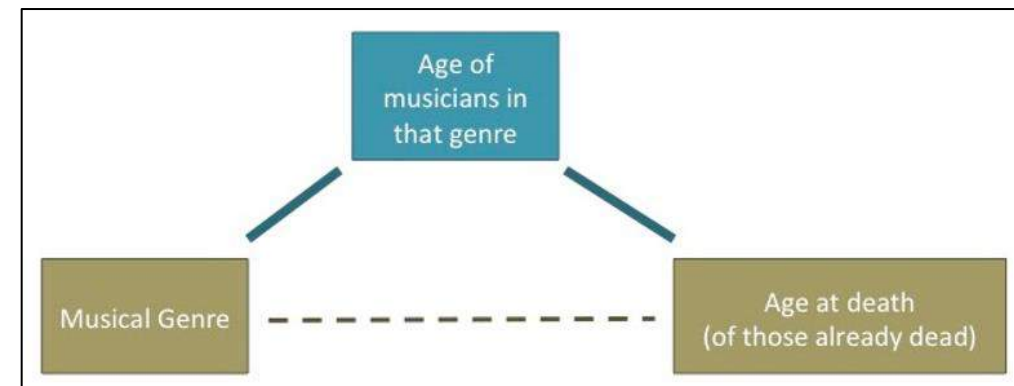

Antwoord

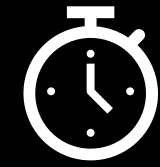

Muzikanten in de genres punk, metal, rap, hip hop sterven jonger door “wildere” levensstijl?

- Muzikanten die op een jonge leeftijd sterven, behoren tot nieuwere genres die niet zolang bestaan als genres als jazz, country, gospel en blues. Bijgevolg hebben ze niet dezelfde kans gehad om een volledig leven te leiden
- Het gaat dus om verschil in leeftijdsstructuur per genre
- Correlatie versus causatie:

Overweging

2 minuten

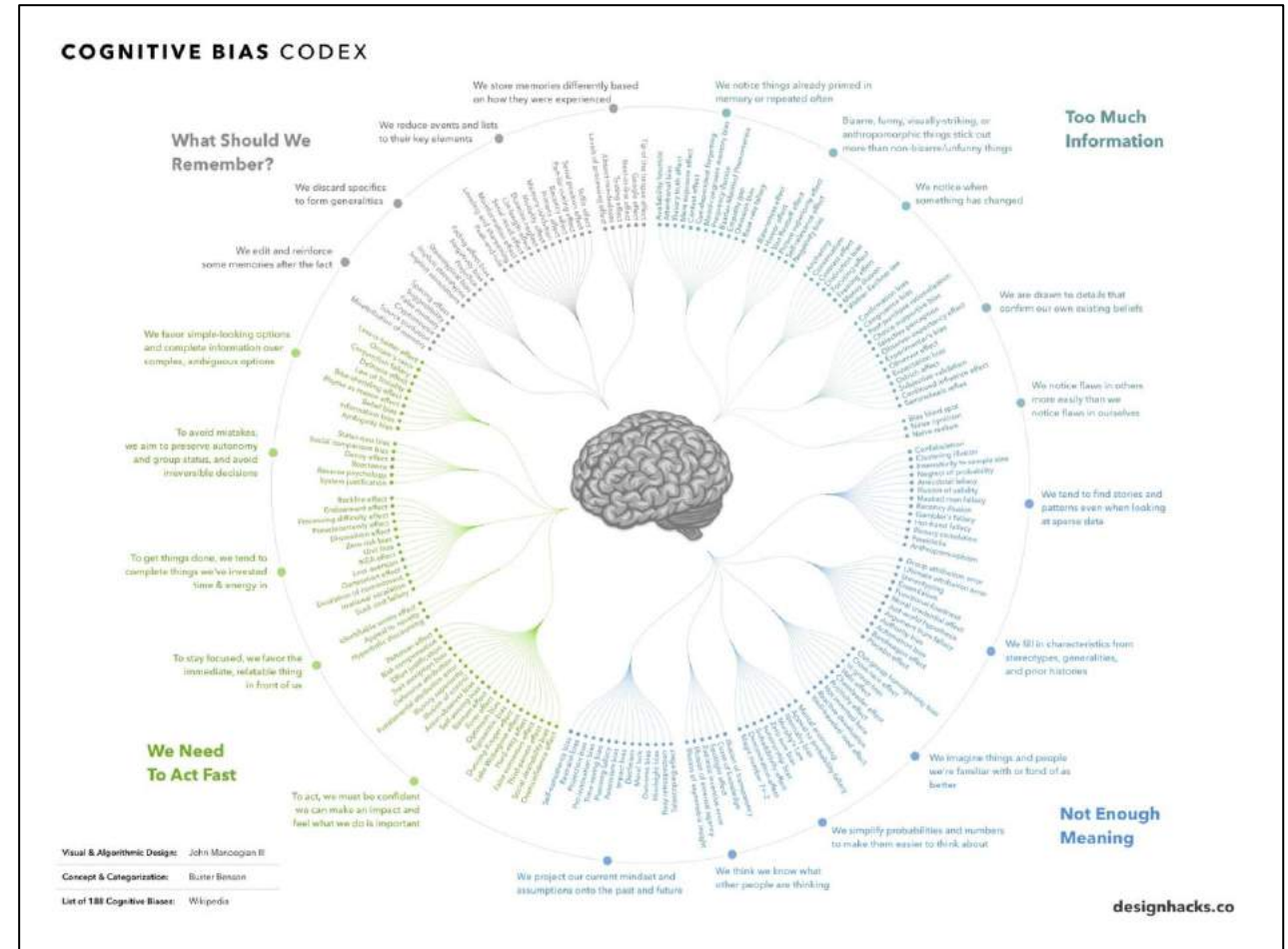
Denk na over het volgende:

Wanneer je een stuk tekst leest of hoort van een politicus die lijnrecht tegenover jouw standpunt staat:

1. Hoe voel je je daarbij?
2. Hoe lees of luister je?
3. Stel dat hij/zij daadwerkelijk gelijk heeft, zie je dat dan nog?

Biases

- Confirmation biases
- Social desirability biases

Confirmation bias

Confirmation bias: de 'I-told-you-so-effect'

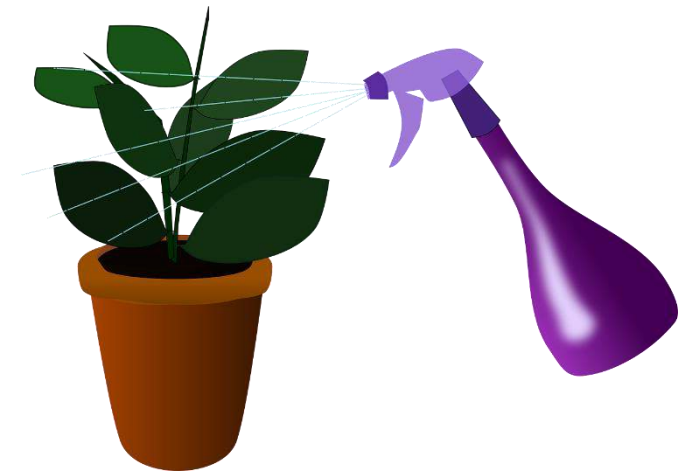
De neiging om aandacht en waarde te schenken aan informatie die iemands ideeën, overtuigingen of hypothesen bevestigt. Informatie die past bij onze ideeën en overtuigingen is gemakkelijk en plezierig.

N.B. Informatie die ons uitdaagt om op nieuwe en andere manieren te denken of die ervoor zorgt dat we onze aannames in twijfel trekken, is moeilijk en frustrerend. Om de kennis echter te vergroten, moeten verschillende gezichtspunten in overweging worden genomen en moet er een logische analyse worden gemaakt.

Social desirability bias

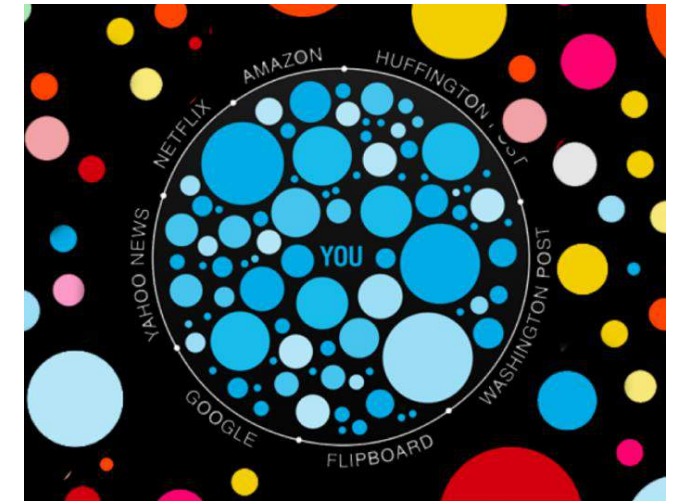
De neiging om iets vanuit een sociaal wenselijk standpunt te bekijken en te beoordelen. Dit type vooringenomenheid is vooral vaak van toepassing op gevoelige onderwerpen.

Filter bubbels & echo chambers

Filter bubbels:

Sociale mediaplatforms gebruiken algoritmen om de informatie te filteren die jij ziet in uw nieuws feeds of als resultaat van uw zoektermen. Het begint jou en jouw voorkeuren te "kennen". Als je bijvoorbeeld consequent pagina's over spiritualiteit leuk vindt of bezoekt, wordt dat onderdeel van het algoritme dat filtert wat je ziet. Dit kan leiden tot de bovengenoemde "vooroordelen".

Invloed van GenAI op 'waarheid'

- Meer nepnieuws?
- Beter nepnieuws?
- Deep fake: kunnen we nog vertrouwen op visuele waarneming?
- Bias van AI
- Tegelijkertijd censuur in AI
- Default content op basis van 'consensusstandpunten'
- Kansenongelijkheid
- LLM leert van onze input: waarde van info lager? (Kennis-loop)

2. Doelen voor verspreiden des- of misinformatie

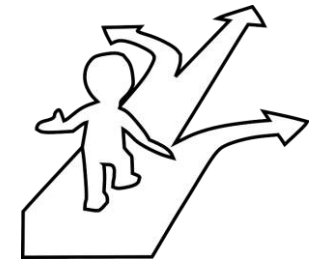
Doelen om des- of misinformatie te verspreiden

- Om te verkopen

- Om te informeren

- Misleiden/verwarren (desinformatie)

- Om te beïnvloeden

- Om te vermaken - satire

Desinformatie als wapen

- Om het debat te beïnvloeden:
 - Door het bewust verspreiden van desinformatie
 - Door anderen te beschuldigen van het verspreiden van desinformatie
- Om de publieke opinie te beïnvloeden, bijvoorbeeld:

Propaganda: Ideeën, feiten of beweringen die opzettelijk worden verspreid om iemands zaak te bevorderen of een tegengestelde zaak te beschadigen (Merriam-Webster, 2021). Een beetje vergelijkbaar met desinformatie, maar vaak geassocieerd met officiële instanties en regeringen om een agenda te implementeren. Daarom: Systematische methode van manipulatie.

Desinformatie als middel voor framing

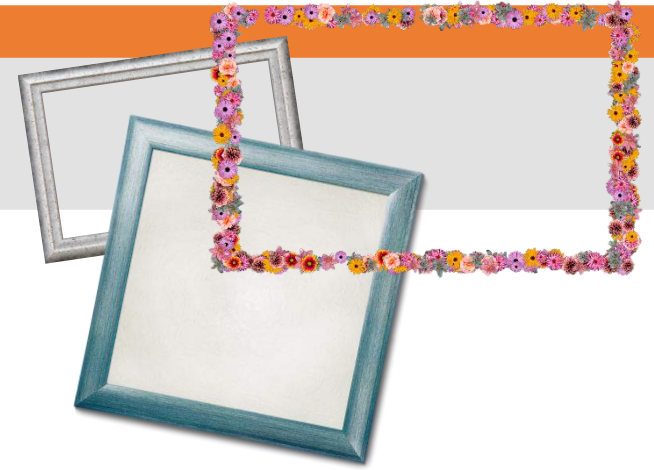

Framing betekent dat je als lezer in een bepaalde richting wordt gestuurd door woordkeuze of perspectief. Door het nieuws op een bepaalde manier te sturen, worden emotionele reacties opgeroepen, zoals angst, verdriet of woede.

Lazarus, R. S. (1991). *Emotion & Adaptation*. Oxford: Oxford University Press.

- Beïnvloeding door woordgebruik of opwekken associaties
- Mensen in jouw verhaal trekken
 - Creatie van een 'Positief' frame
 - Creatie van een 'Negatief' frame
- Kan het moeilijker maken om buiten je bubbel te kijken

Framing woord voor het jaar verkiezing

Bedenk het meest effectieve woord om iemand met 1 woord buiten het debat te plaatsen

**Pauze
(30 min)**